

ตัวตนของใครอยู่จริง (มีแต่ตัวตนชั่วคราวหรือตัวตนมายาที่ไม่ใช่ของจริงแท้ถาวรหรืออมตะ) และเมื่อเราเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วว่า “ไม่มีตัวเราอยู่จริง” ดังนั้น เรื่องภายหลังจากความตาย หรือเรื่องโลกหน้า หรือเรื่องการเวียนกลับมาเกิดใหม่อีกของจิต หรือเรื่องสถานที่สำหรับคนที่ตายไปแล้ว อย่างเช่น เรื่องนรกใต้ดิน, สวรรค์บนฟ้า, รวมทั้งเรื่องเทวดา, นางฟ้า, ผี, ปีศาจ, ซาตาน เป็นต้น เราก็ไม่ต้องไปสนใจ เพราะมันไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นไปได้เลยตามหลักเหตุผลและความจริงที่มีอยู่

สิ่งที่เราควรพิจารณาที่สุดก็คือ ความรู้สึกว่ามีตัวเรา นี่มันก็มาจากจิตของเราเอง ซึ่งตามเหตุผลแล้ว จิตก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากเหตุหลายๆเหตุด้วยกันมาปรุงแต่งให้เกิดขึ้น ดังนั้นจิตจึงไม่ใช่สิ่งที่จะมาเป็นตัวตนที่แท้จริงหรือเป็นสิ่งเที่ยงแท้ถาวร ที่จะมาให้ยึดถือเอาเป็นตัวตนของใครๆได้ ส่วนความรู้สึกว่ามีตัวเรา นี่มันก็เป็นแค่เพียงความรู้สึกของจิตที่ธรรมชาติให้มาเท่านั้น ถึงแม้มันจะรู้สึกว่ามีตัวเราอย่างเข้มข้นสักเท่าใดก็ตาม มันก็เป็นแค่เพียงความรู้สึกที่ก็ต้องอาศัยเหตุมาปรุงแต่งให้เกิดขึ้นมาชั่วคราวเท่านั้น จะเชื่อถือว่าเป็นความจริงแท้ไม่ได้ อีกทั้งแม้จิตก็ยังไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง แล้วความรู้สึกว่ามีตัวเราที่เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของจิต จะมาเป็นตัวตนที่แท้จริงได้อย่างไร? แต่ที่มันมีความรู้สึกว่ามีตัวเราอยู่นี้ มันก็เป็นเพียงสัญชาตญาณของจิตที่ธรรมชาติมอบให้ไว้ เพื่อให้ทุกชีวิตรักตัวเอง เพื่อที่จะได้ดูแลรักษาตัวเองเอาไว้ จะได้ไม่สูญพันธุ์ไปจากโลกเท่านั้น ซึ่งนี่คือการเล่นกลของธรรมชาติ ที่หลอกมนุษย์และสัตว์ “ให้หลงเชื่อว่ามีตนเองอยู่จริง” ได้อย่างแนบเนียนที่สุด แต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วก็จะพบว่า มันก็ไม่มีใครมาให้หลอกจริงๆเลย มีแต่จิตของธรรมชาติที่ธรรมชาติปรุงแต่งขึ้นมาเอง แล้วก็หลอกจิตที่ไม่มีตัวตนจริงนั่นเอง ให้เกิดความเข้าใจผิดว่ามีตนเองจริงๆเท่านั้น ซึ่งมันเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์อย่างที่สุด

เกิดมาทำไม?

ความเห็นผิดมาก่อนแล้วก็ได้ หรือคนเขียนตำราที่อาจมีความเห็นผิดมาก่อนแล้วก็ได้ หรือในกรณีที่คนเขียนตำราอาจมีความเห็นถูกมาก่อน แต่ตำรานั้นก็อาจถูกเปลี่ยนแปลงให้ผิดเพี้ยนก่อนที่จะมาถึงเราแล้วก็ได้

แม้แต่สามัญสำนึก ที่เป็นความรู้สึกธรรมดาๆของจิตใจเราเอง มันก็ยังจะหลอกเราให้มีความเห็นที่ผิดได้ ส่วนเหตุผลที่น่าเชื่อที่สุดนั้นก็ยังไม่เชื่อไม่ได้ เพราะถ้าเหตุที่เราได้รับมามันผิด ผลมันก็ย่อมที่จะผิดตามไปด้วย ส่วนบุคคลที่ดูภายนอกว่าน่าเชื่อถือที่สุด หรือแม้แต่ครูอาจารย์ของเราเองก็ตาม ถ้าบังเอิญเขามีความเห็นที่ผิดมาก่อน แล้วเราเชื่อตามเขา เราก็จะพลอยมีความเห็นผิดตามเขาไปด้วยทันที ซึ่งจากเหตุผลนี้เองที่คนมีปัญญาของโลก จึงยังไม่เชื่อจากใครๆ แม้จากเหตุผลและสามัญสำนึกของตัวเองก็ตาม

สำหรับผู้มีปัญญาแล้ว ก่อนอื่นเขาจะไม่สนใจไปศึกษาเรื่องต่างๆที่ไม่ควรสนใจ เขาจะสนใจศึกษาแต่เฉพาะเรื่องที่ควรสนใจ อันได้แก่เรื่องที่จะทำให้เขาเกิดความเข้าใจ และเห็นแจ้งชีวิต หรือเรื่องว่าทำอะไรชีวิตจึงจะมีความสุขทุกข? ดังนั้นเขาจึงไม่สนใจที่จะไปศึกษาหรือพิสูจน์เรื่องเหลวไหลไร้สาระ ที่มีผู้มาทำลายหรืออวดอ้างทั้งหลาย

สำหรับผู้มีปัญญา เมื่อได้รับรู้เรื่องราวหรือคำสอนใดมา เขาก็จะนำมาพิจารณาดูก่อน ว่าคำสอนนั้นมีโทษหรือมีประโยชน์ ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่ามิโทษ (คือเห็นว่าถ้าปฏิบัติตามแล้วจะเกิดความทุกข์ความเดือดร้อน) เขาก็จะละทิ้งไม่สนใจ แต่ถึงแม้เขาจะพิจารณาแล้วเห็นว่ามิประโยชน์ (คือเห็นว่าถ้าปฏิบัติตามแล้วจะเกิดความสุขและมีความสุขทุกขลดน้อยลง) เขาก็ยังไม่เชื่อ แต่เขาจะนำเอามาทดลองปฏิบัติดูก่อน ถ้าทดลองปฏิบัติจนเต็มความสามารถแล้วไม่ได้รับผล (คือไม่มีความสุข และความทุกข์ก็ไม่ลดน้อยลง) เขาก็จะละทิ้งอีกเหมือนกัน จนกว่าเขาจะทดลองปฏิบัติ จนได้รับผลเป็นความสุขมากขึ้น และความทุกข์ลดน้อยลงจริง เขาก็จึงจะเชื่อและรับเอาไปปฏิบัติให้ยิ่งขึ้นต่อไป